

שיעור מחנכת בנושא הסכמות בחברה דמוקרטית

התנגדות לדינמיקה של הכנעה, בחירה בהסכמה רחבה מתוך מרכז משותף

למחנכת | בשיעור זה, נבקר את הקצנת השיח בתקשורת, ברחוב ובהפגנות סביב הרפורמה המשפטית, שאנו עדים לה בתקופה האחרונה ביתר שאת. נבין את החשיבות בבחירה המשותפת שלנו כאזרחים – להמשך בנייתה ופיתוחה של המדינה. נתמקד בבחינת חלופות שונות להתמודדות עם המשבר – לא באופי של הכנעה אלא יצירת הידברות ובסיסים משותפים. נכיר את מתווה הנשיא ואף יוזמה של קואליציית "זוכרים את הרצח", נאבקים על הדמוקרטיה" ששמה במרכז את ההידברות בתוך העם ליצירת הסכמה רחבה.

מטרות השיעור

1. הבנה כי מחלוקות היו מנת חלקה של מדינת ישראל מיום הקמתה, אין חברה ומדינה דמוקרטית שאין בה התמודדות עם מחלוקות, חלקן פשוטות וחלקן עמוקות ביותר המשפיעות על היבטים רבים בחייו של הפרט.
2. הנחת השאלה: איך מנהלים מחלוקת בחברה יהודית-דמוקרטית באופן שמחזק את החברה ולא מפרק אותה?
3. בחירה בהתנגדות להקצנת השיח והפיכתו לאלים ומפלג ועידוד מאמצים להידברות, הן בדרישה מנבחרי הציבור והן בויכוח המתנהל בעם.

עזרים נדרשים לשיעור: מערך שיעור, מצגת, כרטיסיות מחלוקות מהעבר (לחט"ע), טוש ללוח.

חלק א | חשיבות המחלוקת וריבוי הדעות לחוסנה של החברה היהודית - דמוקרטית

1. לפתיחה |

חטיבת ביניים | תחרות בזוגות במקומות ישיבה: נותנים 3 דקות בהן כל זוג צריך לרשום כמה שיותר דברים שהם לא מסכימים עליהם. לדוגמא: איזה טעם גלידה הכי טעים, איזה שיעור הכי טוב, ים/בריכה, איזה קבוצת כדורגל אני אוהד, איזה חוג הכי כיף, מי הזמר.ת הכי טובים.

למחנכת | מטרת המתודה היא להציף שאנחנו אנשים שונים עם עמדות והעדפות שונות. לצורך ההצפה חשוב לתת גם דוגמאות פשוטות מחיי היום יום. בסיום בודקים את התוצאות ומכריזים על הזוג המנצח.

חטיבה עליונה | חלק/י לכל זוג/קבוצה של תלמידים כרטיסייה עם וויכוח שהיה קיים בציבור הישראלי והגיעו עליו להסכמה (קליטת עלייה, חוק השבות, חוק גיוס חובה ושירות במילואים) והנחי תלמיד.ה אחד להיות בצד אחד של הוויכוח ותלמיד.ה שני.ה בעמדה המנוגדת. עליהם לתת כמה שיותר טיעונים לכל צד.

דין |

- האם מחלוקת היא דבר טוב או רע?
- איזה דרכים אתם מכירים כדי להתמודד עם מחלוקות/וויכוחים ולקבל החלטה? הרי בסוף צריך להחליט

2. **אמרו** | מחלוקת יכולה להיות דבר שמחזק את החברה וגורם לה להתקדם ולהתפתח ולדעות השונות לראות עוד נקודת מבט, וללמד אותנו להיות טובים יותר ויכול להיות דבר שמפורר את החברה וגורם למלחמת אחים.

שאלו ?

- מה משפיע על האם מחלוקת תהיה מחזקת או מפוררת? מה מהדרכים שאמרתם להתמודד עם מחלוקות יכול להיות אופן התמודדות שמחזק את החברה?

3. **אמרו** | מה שהופך מחלוקת לדבר טוב או רע קשור לרוב לאופן שבו מנהלים את הוויכוח. לאורך ההסטוריה היו בחברה הישראלית וויכוחים מאוד קשים שהצלחנו להתמודד איתם יחד ולצידם וויכוחים שהגיעו לאליומות ויצרו שסע עמוק בחברה. לכן נרצה להעמיק בשיעור הזה בשיחה על האופן שבו צריך לנהל מחלוקות בחברה באופן שמחזק את הדמוקרטיה.

חלק ב |

הציגו | במצגת (שקופיות 1-3) את הדוגמאות למחלוקות שהיו בעבר בחברה והתקבלו כהחלטות שהיום הם חלק בלתי נפרד מהחיים שלנו בחברה.

דין |

- בקשו מהתלמידים להגיד איך היתה נראית החברה אם לא היינו מצליחים להגיע להסכמה במחלוקות האלה? מה המציאות שהיתה נוצרת?
- מה הרווחנו מזה כחברה שהמחלוקות שתיארנו הגיעו לידי הסכמה?
- מה ההבדל בין "הסכמה" ל"הכרעה"?
- האם הסכמה היא בהכרח התפשרות?

אמרו | מדינת ישראל התמודדה עם אתגרים מאוד גדולים לאורך שנות קיומה. דינמיקה של הכנעה פוגעת במדינה ובמרקם החיים המשותפים שלנו פה. עם זאת בחירה בהסכמה רחבה ובדמוקרטיה מאפשרת להשתתף בצורה פעילה בעיצוב החזון הציוני. יש ליצור שיח ששומר על הגבולות של הדמוקרטיה.

אפשרות להעמקה (אופציונאלי) מגילת העצמאות כבסיס לעיצוב המדינה כמדינה יהודית-דמוקרטית, משרת את השיח החינוכי על יצירת הסכמות רחבות.

הסבירו | בחלק זה אנחנו נכיר את סיפורה של מגילת העצמאות. על מגילת העצמאות עבדו אנשים רבים מכל גווני החברה הישראלית לפני קום המדינה. צפו בסרטון המתאר את האתגרים ביצירתה (שקופית 4 במצגת):

- מה לדעתכם הנושאים עליהם היה קשה להסכים? (שיתוף חופשי)
- **צפו** בהכרזת העצמאות. בקשו מהתלמידים לבחור משפט אחד בתוך הסרטון שלדעתם יש עליו הסכמה בחברה הישראלית גם כיום ומשפט אחד הפוך.

שאלו |

- מה בחרת ולמה?
- שאלו: מה לדעתכם עזר להם להגיע להסכמה על הנושאים השונים במגילה?

אמרו | לפני קום המדינה מועצת העם הצליחה להגיע להסכמות משותפות על מתווה המדינה החדשה. מגילת העצמאות היא מסמך חשוב שיכול לעזור לנו להגיע להסכמות במחלוקות נוספות בחיי המדינה.

חלק ג | בחינת המחלוקת היום - הסכמה או הכרעה

1. הציגו | במצגת (שקופיות 5-11) אירועים מהתקופה האחרונה ובקשי מהתלמידים להגיד על כל אירוע האם הוא מכוון להסכמה שבונה את החברה או להכרעה שמפרקת את הדמוקרטיה? במילים אחרות ניתן לשאול, זה דמוקרטי או לא דמוקרטי? בתוך הגבולות ששומרים על הדמוקרטיה או מחוץ להם? מחזק את החברה או מפרק אותה?

האירועים |

- הפגנות בעלות אופי אלים
- מתווה הנשיא- הסבר כללי
- ביטויים של הסתה בהפגנות
- קיטוב פוליטי והתבטאויות של פוליטיקאים מכל
- קריאה להידברות והתנגדות למלחמת אחים
- הקשת נגד הידברות ופשרה
- הפגנות רבות משתתפים + הפגנות שמטרתן לשבש את סדר היום

2. קראו לסיכום | (שקופית 12) את הקול הקורא של קואליציית "זוכרים את הרצח, נאבקים על הדמוקרטיה":

למחנכת | קואליציית "זוכרים את הרצח – נאבקים על הדמוקרטיה" מורכבת מתנועות, ארגונים ואישים מימין ומשמאל, יהודים וערבים, דתיים וחילוניים. הקואליציה קמה במטרה להפוך את זיכרון רצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין ז"ל לתמרור אזהרה עבור החברה הישראלית. מצורף כאן קול קורא הדורש ממנהיגי הציבור לעצור את השיח האלים והמתלהם הנוצר בעם ובתקשורת, ולקדם הידברות. כמו כן, במהלך התקופה הקרובה תפעיל הקואליציה את פרויקט "מפגשי ישראל" - אוהלי הידברות המפגישים בין אוכלוסיות שונות סביב התוכן "רפורמה- בהסכמה רחבה".

דיון מסכם |

- מהם האתגרים ליצירת הסכמה רחבה בנושא?
- מה לדעתכם צריך להיות תפקיד הנוער במשבר הנוכחי?

לסיכום | הדמוקרטיה היא היכולת של כולנו להשתתף בצורה פעילה בעיצוב חיינו כאן במדינה, על כן, יש לשים לב שאת המחלוקות מנהלים מבלי לשבור את הכלים. אני מאמינה שיש לכם כבני נוער תפקיד חשוב בעיצוב השיח ובלקחת אחריות על הסביבה שלכם- להוביל מתוך המשך בנייתה של מדינת ישראל כמדינה יהודית-דמוקרטית.